

Kainuun liiton tekoälypolitiikka

KAINUUN LIITTO

Johdanto	3
Tavoitteet ja soveltamisala.....	3
Periaatteet	3
Hallintamalli	4
Säätely ja suositukset	5
Vastuut ja läpinäkyvyys	5
Työkalujen hankinta ja hallinta	5
Eettiset periaatteet ja laadunvalvonta	6

Johdanto

Tekoäly (AI) on nopeasti kehittyvä teknologia, joka tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia parantaa julkisten palveluiden tehokkuutta ja laatua. Tämä politiikka määrittelee Kainuun liiton yhteiset periaatteet, vastuut ja käytännöt tekoälyn käytölle.

Tekoälyjärjestelmä tarkoittaa ohjelmistoa, joka on kehitetty käyttämällä tekoälytekniikoita ja -lähestymistapoja, kuten koneoppimista, logiikkaa ja tietämystä, jotka voivat tuottaa tuloksia, kuten ennusteita, suosituksia tai muuta informaatiota, jotka vaikuttavat ympäristöön, jossa ne toimivat.

Tämä tekoälypolitiikka on luotu yhteistyössä Kainuun kuntien, kaupunkien ja Kainuun liiton kanssa. Mukana ovat olleet Paltamon kunta, Puolangan kunta, Suomussalmen kunta, Hyrynsalmen kunta, Ristijärven kunta, Sotkamon kunta, Kuhmon kaupunki, Kajaanin kaupunki ja Kainuun liitto.

Tavoitteet ja soveltamisala

Tavoitteena on varmistaa, että tekoälyä käytetään vastuullisesti, läpinäkyvästi ja eettisesti Kainuun liiton toiminnassa. Poliittikka kattaa kaikki tekoälyn sovellukset, joita käytetään julkisissa palveluissa, hallinnossa ja päätöksenteon tukena.

Periaatteet

Tekoälyn käytön periaatteet Kainuun liitossa ovat seuraavat:

- a. Ihmiskeskeisyys: Tekoälyjärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne tukevat ihmisten päätöksentekoa ja parantavat palveluiden laatua.
- b. Vastuullisuus: Tekoälyn käytössä noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja eettisiä periaatteita.
- c. Läpinäkyvyys: Tekoälyn toiminta ja sen tuottamiin materiaaleihin perustuvat ihmisen tekemät päätökset ovat ymmärrettäviä ja perusteltuja.
- d. Oikeudenmukaisuus ja syrjimättömyys: Tekoälyjärjestelmät eivät saa aiheuttaa syrjintää tai epäoikeudenmukaista kohtelua.
- e. Tietosuoja ja tietoturva: Tekoälyn käytössä varmistetaan henkilötietojen suoja ja tietoturva.

Hallintamalli

Tekoälyn hallintamalli Kainuun liitossa koostuu seuraavista osista.

a. Kainuun kuntien ja liiton yhteinen tekoälytyöryhmä:

- Valmistelelee politiikkaa, ohjeita ja priorisoi tekoälyprojekteja.
- Toimii asiantuntijaryhmänä ja katselmoi vuosittain tekoälypolitiikan.

b. Organisaation oma tietosuoja-, tietoturva- ja/tai tekninen arkkitehtuuriryhmä:

- Hyväksyy järjestelmien käyttöönotot ja käsittelee riskit yhdessä järjestelmän omistajan kanssa.
- On mukana järjestelmien hyväksymisessä yhdessä organisaation kyseisestä prosessista vastaavien henkilöiden kanssa.
- Ei ole vastuussa käytöstä.

c. Järjestelmän omistaja:

- Vastaa tekoälyjärjestelmän tai -sovelluksen riskienhallinnasta, lainsäädännön vaatimusten toteutumisesta ja järjestelmän/sovelluksen elinkaarenhallinnasta, sekä käytön valvonnasta.
- Valvoo käyttöä ja huolehtii tietoturvan ja tietosuojan toteutumisesta.
- Osallistuu järjestelmän käyttöönoton hyväksymiseen ja huolehtii, että järjestelmä kirjataan tiedonhallintamalliin.

d. Prosessin omistaja:

- Vastaa järjestelmän käytöstä, käytön integroinnista ja valvonnasta omassa prosessissaan.
- Vastaa tekoälyjärjestelmien käytöstä omalla vastuualueellaan, tulosyksikössään, toimialallaan tai koko organisaatiossa.
- On mukana järjestelmien hyväksymisessä yhdessä organisaation ICT-asioista vastaavien henkilöiden (tietosuoja-, tietoturva- ja/tai tekninen arkkitehtuuriryhmä) kanssa.
- Prosessien omistajat määräytyvät organisaation hallintosäännön mukaisesti.
- Vastaa tekoälyjärjestelmän käytöstä omassa prosessissaan.
- Huolehtii, että järjestelmä on integroitu prosessiin oikein, käyttö on asianmukaista ja lainmukaista sekä että käyttöä valvotaan.

e. Maakuntahallitus:

- Hyväksyy tekoälypolitiikan, koska tekoälypolitiikka on maakunnallista strategista ohjausta koskeva asiakirja.

Sääntely ja suositukset

Tekoälyn käyttöä ohjaavat muun muassa seuraavat sääntelyt ja suositukset:

a. EU-lainsäädäntö: EU:n yleinen tietosuoja-asetus (EU 2016/679), tekoälyasetus (2024/1689), GDPR (EU 2016/679), datasäädös (2023/2854).

b. Kansallinen lainsäädäntö: Hallintolaki (434/2003), tietosuojalaki (1050/2018), yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki, 621/1999), laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (tiedonhallintalaki, 906/2019).

c. Suositukset ja ohjeet: UNESCO:n tekoälyn etiikkasuositus, EU:n asiantuntijaryhmän ohjeet sekä Digi- ja väestötietoviraston oppaat.

Vastuut ja läpinäkyvyys

Tekoälyavusteisesti tuotetun sisällön oikeellisuudesta vastaa aina luonnollinen henkilö. Käyttö on ilmoitettava hyvän tavan ja ohjeistuksen mukaisesti. Päätökset tekee aina ihminen, ei koskaan pelkästään tekoäly. Tekoäly voi kuitenkin avustaa ihmistä päätöksenteossa, mutta se ei ole vastuussa päätöksestä.

Työkalujen hankinta ja hallinta

Kainuun liitossa tekoälytyökalut hankitaan pääsääntöisesti keskitetysti.

- Kukin vastuualue ja prosessin omistaja vastaa tekoälytyökalujen asianmukaisesta hallinnasta.
- Tukea antaa tietosuoja-, tietoturva- ja/tai tekninen arkkitehtuuriryhmä.
- Vastuu tietoturvan ja -suojan toteuttamisesta, lain ja säädösten täyttämisestä ja elinkaarenhallinnasta on järjestelmän omistajalla.
- Ne tekoälyjärjestelmät, joissa käsitellään henkilötietoja, hyväksytetään tietoturva- ja tietosuojatyöryhmässä.
- Hankitun järjestelmän tiedot täytyy aina lisätä tiedonhallintamalliin järjestelmän omistajan toimesta.

Avoimesti saatavilla olevaa, esimerkiksi verkkopohjaista tekoälytyökalua voi käyttää työtehtävissä ilman organisaation keskitettyä hankintaa edellyttäen, että käyttäjä noudattaa tietosuoja- ja tietoturvavaatimuksia sekä organisaation ohjeita.

- Avoimesti saatavilla olevaa tekoälytyökalua ei saa käyttää henkilötietojen tai muiden arkaluontoisten tietojen käsittelyyn.
- Käyttöön otosta päättää järjestelmän omistaja, joka huomioi tietoturva- ja tietosuojavaatimukset.
- Ne järjestelmät, joihin ei päädy henkilötietoja tai muita arkaluontoisia tietoja (esimerkiksi kirjautumisen yhteydessä) voidaan hyväksyä käyttöön omalla päätöksellä järjestelmän omistajien toimesta.

Riippumatta onko tekoälyjärjestelmä hankittu keskitetysti tai omalla päätöksellä, tulee järjestelmien hankintamenettelyssä ottaa huomioon mahdollisten ominaisuuksien lisääminen. Tarvittaessa jo käytössä oleviin järjestelmiin tekoälyominaisuuksia lisättäessä, tulee ne arvioida järjestelmän omistajan toimesta.

Jos jo käytössä olevaan palveluun tai sovellukseen, jossa ei vielä ole aiemmin ollut tekoälyominaisuuksia, lisätään tekoälyominaisuuksia, niitä käsitellään samalla tavalla kuin uuden tekoälyjärjestelmän käyttöönottoa.

Eettiset periaatteet ja laadunvalvonta

- a. Eettisyys ja tasa-arvoisuus: Tekoälytyökalut toimivat eettisten periaatteiden mukaisesti.
- b. Ymmärrettävyys: Tekoälytyökalujen toiminta on ymmärrettävää ja läpinäkyvää.
- c. Laadunvalvonta ja virheiden korjaaminen: Tekoälytyökalujen virheet raportoidaan ja korjataan asianmukaisesti.

KAINUUN LIITTO